

VGR Analys 2026:14

2025 års uppföljning av Bygga kompetens

Uppföljning av Västra Götalandsregionens program för
Bygga kompetens 2022–2025

Innehåll

2025 års uppföljning av Bygga kompetens	0
Innehåll	1
Inriktning program.....	2
Genomförande och resultat	4
Insatsområde Främja kompetensomställning och livslångt lärande.....	7
Insatsområde Förbättra matchningen på arbetsmarknaden.....	10
Insatsområde Tillvarata allas kompetens	14
Genomförande.....	14
Insatsområde Tidiga insatser för barn och unga	17
Bilaga 1: Förteckning över 2025 års beviljade projekt	20
Bilaga 2: Förteckning över verksamhetsbidrag som berör programmet	21

Inriktning program

Programmet *Bygga kompetens 2022–2025* syftar till att beskriva Västra Götalandsregionens inriktning och prioriteringar för att bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning och livslångt lärande inom privat och offentlig sektor i Västra Götaland.

Programmet omfattar insatser som bygger på samverkan för att lösa aktuella samhällsutmaningar. För att ställa om behöver det vara många som driver på utvecklingen åt samma håll. Alla har olika mandat och resurser till sitt förfogande men ansvaret är delat. Det handlar om att satsa på nya idéer och prova det utforskade, samtidigt som att lära, skala upp och implementera det som fungerar. Här ingår också ha mod att ifrågasätta det invanda och beredskap att hantera det oväntade.

Insatsområden:

- Främja kompetensomställning och livslångt lärande
- Förbättra matchningen på arbetsmarknaden
- Tillvarata allas kompetens
- Tidiga insatser för barn och unga

Figuren nedan illustrerar insatslogiken för de fyra insatsområdena i programmet, vad de förväntas bidra till och hur det i sin tur bidrar till målet för den regionala utvecklingsstrategin.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) är huvudansvarig¹ för programmets genomförande och uppföljning, men genomförandet sker i nära samverkan med infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) och

¹ Vid beslut om programmen var regionutvecklingsnämnd (RUN) huvudansvarig i nära samverkan med övriga nämnder inom regional utveckling och beredningen för folkhälsa och social hållbarhet respektive beredningen för mänskliga rättigheter.

kulturnämnden (KUN) utifrån respektive nämnds uppdrag och prioriteringar. Hållbarhetsutskottet bidrar utifrån sina uppdrag från regionstyrelsen.

Programmet hänger i olika grad samman med de övriga programmen för hållbar omställning. Vad gäller programmen för Bygga kompetens och Öka inkluderingen samspelar och kompletterar dessa med varandra. Detta gäller framför allt insatsområden 3 och 4.

Upplägg rapport

Rapporten inleds med en beskrivning av programmets inriktning, därefter kommer ett avsnitt som rör genomförande och resultat. Varje insatsområde lyfts i separata avsnitt utifrån rubrikerna genomförande och reflektion kring genomförande och resultat. För flera insatsområden finns även exempel på resultat.

Genomförande och resultat

Programmet har pågått sedan 2022. Vad som finansieras styrs av programmet och respektive nämnds årliga detaljbudget. Det handlar om satsningar som sker i samverkan med andra aktörer i Västra Götaland, men även verksamhet som genomförs av VGR:s olika förvaltningar och bolag.

VGR:s egna utbildningsanordnare; 6 folkhögskolor, 3 naturbruksgymnasier och Stenebyskolan, är resurser i kompetensförsörjningsarbetet. Det gäller även de 17 rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götaland.

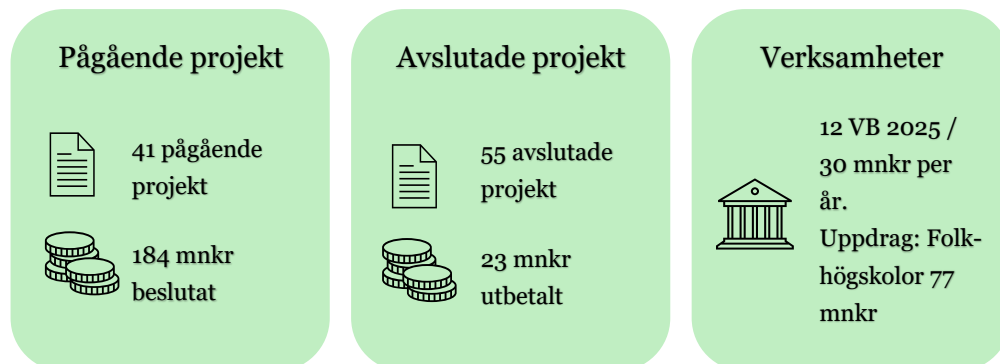
Folkhögskolorna spelar en tydlig roll som utbildningsanordnare för att möta viktiga samhälls- och kompetensförsörjningsutmaningar samt bidrar till att överbrygga kompetensglapp.

I uppdraget till de sex folkhögskolor som VGR är huvudman för lyfts deras roll både utifrån att bygga kompetens, öka inkluderingen och kraftsamling fullföljda studier. Vidare består miljö- och regionutvecklingsnämndens perspektiv gällande bildningsverksamheten av tre delar: 1) Allmän kurs mot grund- och gymnasiekompetens, 2) Särskilda kurser inom specifika områden och 3) Korta kurser, kurser i samarbete med arbetsförmedling, samt folkbildande evenemang. Det innebär att folkhögskolorna förväntas bidra med möjligheter som andra reguljära utbildningsaktörer ofta saknar. Folkhögskolornas studieform ger ofta nya chanser till studier som senare kan leda till jobb. VGR, som ägare till egna folkhögskolor, skapar förutsättningar för god studiemiljö med internat för personer långt från arbetsmarknaden. VGR verkar också för en god samverkan med de rörelsedrivna folkhögskolorna.

Finansiering och insatser

I figuren nedan framgår hur många projekt (pågående och avslutade²) och verksamhetsbidrag (VB) som i huvudsak bidrar till programmet Bygga kompetens. Av de 55 avslutade projekten avser 21 mindre projekt inom Västerhavsveckan. Exempel på verksamhetsbidrag är Validering Väst, SYV Online samt science centers.

² Utbetalat i avslutade projekt är när möjligt de facto utbetalt.

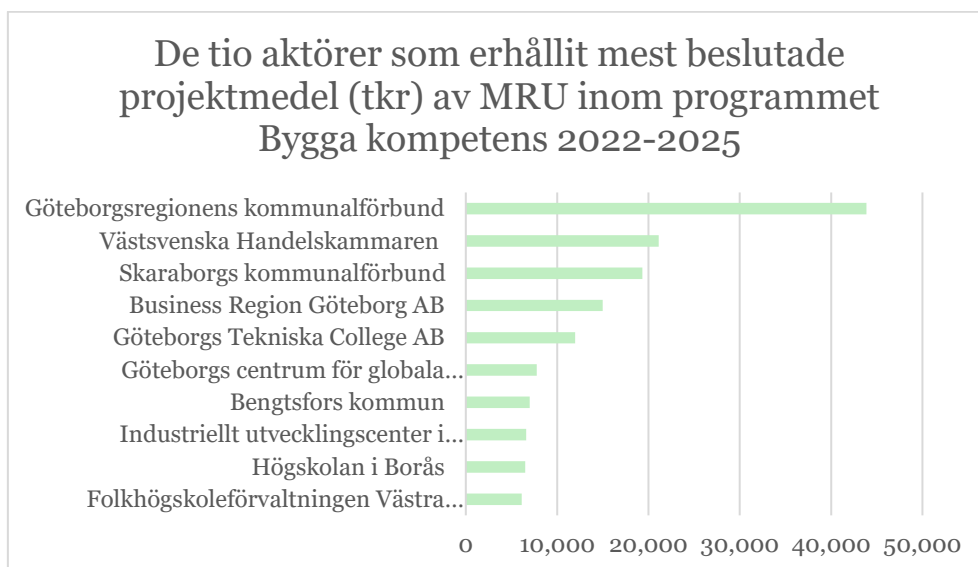
Utöver ovan beviljas även medel till DRUM³ som är en förkortning av delregionala utvecklingsmedel. Dessa medel beslutar kommunalförbunden och Business Region Göteborg (BRG) själva och dessa redovisas i en separat uppföljning. I den senaste uppföljningsrapporten⁴ anges att nästan 49 mnkr av DRUM under perioden 2021–2024 har gått till insatser som förväntas bidra till Bygga kompetens.

Av miljö- och regionutvecklingsnämndens projektbeslut under 2025 som berör Bygga kompetens angavs fyra projekt bidra till någon av de utpekade kraftsamlingarna. Det handlar om ett projekt som bidrar till kraftsamling digitalisering, ett till kraftsamling elektrifiering och två projekt till fullföljda studier. Totala medlen från miljö- och regionutvecklingsnämnden uppgick till cirka 2 mnkr.

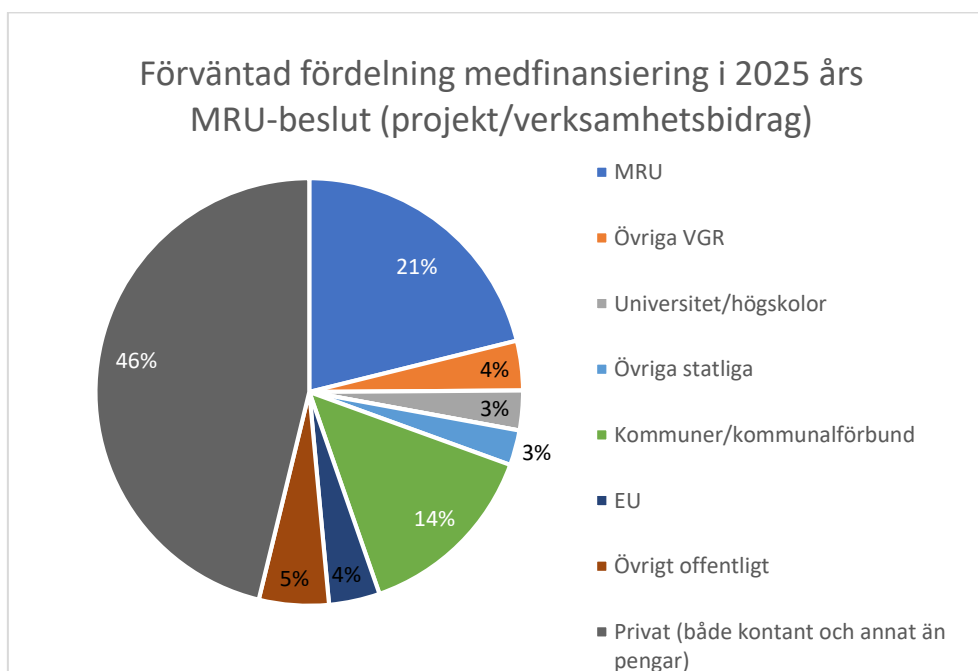
Bilden nedan ger en bild över vilka aktörer som erhållit mest projektmedel av miljö- och regionutvecklingsnämnden under programperioden. Inom kompetensområdet är kommunalförbund och kommuner viktiga för genomförandet. Under senaste året har Göteborgsregionens kommunalförbund till exempel blivit beviljad medel för *Kompetensråd i Göteborgsregionen för bättre matchning & effektivitet*. Även Västsvenska Handelskammaren har fått medel till *Move to Gothenburg/West Sweden* under 2025.

³ För 2024 uppgick DRUM-medlen till drygt 50 miljoner kronor fördelade på de fyra kommunalförbunden och för Göteborgsregionen inklusive BRG. Berörda nämnder är RUN, MN och KUN. En uppföljning av DRUM-medlen sker årligen och tas fram utifrån de underlag som KF respektive BRG skickar in. Rapporten tillgängliggörs på www.vgregion.se/analysportalen.

⁴ <https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/rs7897-268913469-845/surrogate/DRUM%202024%20slutlig.pdf>

VGR:s finansiering ska komplettera andra finansieringskällor och med fördel användas för att växla upp olika satsningar med andra regionala, nationella och europeiska/internationella medel. I diagrammet nedan anges den andel som aktörer medfinansierar projekt respektive verksamhetsbidrag under 2025. Som tidigare år handlar till stor del den stora privata medfinansiering i Bygga kompetens om hur science centers presenterar sin finansiering i samband med verksamhetsbidragen.

Insatsområde Främja kompetensomställning och livslångt lärande

Kunskap och tillgång till rätt kompetens inom både offentlig och privat sektor är en förutsättning för att regionen ska ligga i framkant och få kraft i omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Rätt kompetens är också nödvändig för att behålla och utveckla förutsättningarna för innovation och stärka utvecklingen inom områden av särskild betydelse för Västra Götalands konkurrenskraft och omställningsförmåga.

(Från programmet Bygga kompetens 2022-2025)

Genomförande

Västra Götalandsregionen (VGR) har under året haft flera diskussioner med universitet och högskolor i länet om deras roll i det regionala kompetensförsörjningsarbetet generellt och i det livslånga lärandet specifikt. Det har framkommit att det behövs mer samverkan mellan lärosätena, VGR och små- och medelstora företag i dessa frågor. I november beslutade miljö- och regionutvecklingsnämnden därför att medfinansiera ett projekt som syftar till just detta, att ge lärosäten och små- och medelstora företag en möjlighet att i samverkan utveckla och testa en sådan affärsmodell, något som kan sätta Västra Götaland i förarsätet när det kommer lärosätenas roll i det livslånga lärandet specifikt. Projektet heter *Fler vägar mellan akademi och näringsliv* och drivs av Västsvenska handelskammaren.

Under året beslutades projektet *Industri tekniskt lärcentrum*, som syftar till att utveckla en ny industri teknisk lärmiljö i Skaraborgs västra arbetsmarknadsregion centrerad runt Lidköping. Lärmiljön är lokaliserad till Campus Västra Skaraborg i Lidköping och ska stötta den lokala industrin med utbildad arbetskraft och bidra till att fler individer får tillgång till kvalificerad industri teknisk yrkesutbildning, på gymnasial och yrkeshögskolenivå, i en miljö som i hög grad motsvarar en ”riktig arbetsplats”. Den lokala industrin har varit engagerad både i förarbetet till lärmiljön och i utvecklingen av dess innehåll, vilket stärker lärmiljöns relevans och potential att bidra till industrins kompetensbehov.

I början av året invigdes *Battery Centre Gothenburg* på Lindholmen. Det är ett av Europas modernaste utbildningscenter för industri teknisk,

elektromobilitet och grön omställning. VGR stöttar utbildningscentret tillsammans med Göteborgs Stad, och de som utbildas här ska sedan kunna arbeta i olika typer av högautomatiserade industrier i hela Västra Götaland.

Reflektioner

Omställningen av arbetsmarknaden är ett dominerande tema mot bakgrund av de snabba förändringar i kompetensbehov som sker och förväntas fortsätta med elektrifiering, digitalisering och automation som drivkrafter. Förutom de exempel på insatser som skett inom ramen för programmet pågår en lång rad processer inom området. Genom programmet bidrar VGR till konkreta insatser för att skynda på omställningen i branscher som är särskilt viktiga för Västra Götalands konkurrenskraft.

Det rådande konjunkturläget och uteblivna offentliga satsningar på elektrifiering och grön omställning har lett till pausade etableringar och uppskjutna produktionsstarter i länet. Signalerna från industrin är behov av fortsatt hög beredskap för investeringar i utbildning och kompetensomställning. Västsvensk industri måste ställa om för att ha en chans att hänga med i den globala utvecklingen. Kompetens för grön omställning bedöms fortsatt vara prioriterat.

Som lyftes under genomförandet behövs fler vägar till samverkan mellan lärosäten och näringsliv. Att detta behövs är vare sig något nytt fenomen och inte heller unikt för Västra Götaland, men i takt med ett fokus på akademins roll i det livslånga lärandet har behoven ökat. I den statliga utredningen ”Utredningen om en särskild ersättningsmodell för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma” (U2023:C) konstateras att för att säkra kompetensförsörjningen behöver universitet och högskolor erbjuda korta, flexibla kurser för yrkesverksamma. Vidare står det att ”För att utforma utbildningar som möter arbetsmarknadens och yrkesverksammas behov av fort- och vidareutbildning samt omställning behöver lärosätena utveckla sin samverkan och sitt samarbete med externa parter som representerar arbetsmarknaden och yrkesverksamma. Denna samverkan behöver ske nationellt och regionalt.” Det behövs också incitament och en ny affärsmodell för lärosäten att erbjuda sådana kurser.

Exempel på resultat

Lokalerna för Campus Dalsland som ryms i omgjorda delar av Dalslands sjukhus stod färdiga redan hösten 2023. Det senaste projektet har handlat om att fylla miljön med verksamhet. De har också nått uppsatta mål med ett par mindre justeringar. Resultaten har för vissa delar vida överstigit förväntningarna. Det gäller till exempel grundutbildningen till sjuksköterska som ges i samarbete med Högskolan Väst. De åtta platser som fanns ursprungligen hade vid start 178 sökande, varav 40 i första hand. Även de andra utbildningarna har haft ett söktryck som varit proportionerligt med motsvarande utbildning på ordinarie campus vilket får ses som mycket positivt.

Genom att erbjuda högre utbildning genom samverkan med högskolor och universitet på Campus Dalsland förväntas bland annat satsningen bidra till kompetensförsörjningen i Dalsland.

Projektet: Campus Dalsland

Projektägare: Bengtsfors kommun

Insatsområde Förbättra matchningen på arbetsmarknaden

Det finns en tydlig obalans mellan den kompetens som arbetskraften i Sverige har och den kompetens som näringsliv och offentlig sektor efterfrågar. Detta är ett problem inte bara för arbetsgivare, utan även för individer och samhället i stort. Om matchningen fungerar dåligt kan konsekvenserna på makronivå handla om ökad långsiktig arbetslöshet, minskad tillväxt via dåligt utnyttjat humankapital och lägre produktivitet. På företagsnivå kan det leda till rekryteringsproblem och ökad personalomsättning medan på individnivå kan det påverka möjligheten att hitta arbete.

(Från programmet Bygga kompetens 2022-2025)

Genomförande

Västra Götalands kompetensråd syftar till att förbättra matchningen på arbetsmarknaden i Västra Götaland. Det finns ett övergripande kompetensråd per delregion i länet. Under året har miljö- och regionutvecklingsnämnden beslutat om fortsatt stöd för kompetensrådet inklusive branschspecifika kompetensråd i Göteborgsregionen genom att bevilja projektet *Kompetensråd i Göteborgsregionen för bättre matchning & effektivitet*.

Under året har VGR genomfört tolv regionala branschdialoger. Dialogerna är en del i arbetet med VGR:s lagstadgade uppgift att tillhandahålla bedömningar av kompetensbehov i länet inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt. Dialogerna kompletterar statistik och prognoser från myndigheter med kvalitativa bedömningar om regionala kompetensbehov, och är en viktig informationskälla för planering och dimensionering av utbildning och för strategisk dialog och insatser i strukturen för kompetensråd och branschråd.

Under året avslutades både *Move to Gothenburg/West Sweden 2023–2025* och *International House Gothenburg 2024-2025*. Två nya satsningar beslutades därefter, med utökad budget och verksamhet för båda, där Move to Gothenburg nu drivs som ett ERUF-finansierat projekt med mer fokus på små och medelstora företags förmåga att attrahera och rekrytera internationell kompetens, och International House har utökats med ett medföljandeprogram. Resultaten av the två projekten har varit goda och alla uppsatta mål hr nåtts eller överskridits. Det betyder att det har blivit

lättare att attrahera, rekrytera och behålla internationell kompetens i Västra Götaland.

Validering Väst har under året intensifierat sitt arbete inom regionens befintliga strukturer för kompetensförsörjningsfrågor, framför allt kopplat till de fyra delregionala kompetensråden, samverkansgruppen för regional kompetensförsörjning, kommunalförbundens chefsnätverk och branschspecifika branschråd. Validering Väst och *Folkhögskoleförvaltningen* vann Trafikverkets upphandling för att processleda framtagandet av kvalifikationer för yrkesrollerna Bantekniker och Spårsvetsare. Arbetet har pågått under 2025.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden ingick också under våren 2025 i ett närmare samarbete med Västtrafik för att inom ramen för det regionala utvecklingsuppdraget främja kollektivtrafikens kompetensförsörjning långsiktigt. Samarbete sker genom ett projekt som har namnet *Kollektivtrafiken växlar upp*.

Under året startade en ny treårig period för *Campus Dalsland*. Miljö- och regionutvecklingsnämnden beslutade att under den nya projektperioden låta campus övergå i en långsiktig finansieringsmodell genom verksamhetsbidrag. Under hösten blev det klart att Campus från och med hösten år 2026 kommer kunna erbjuda grundläroprogrammet i samarbete med Högskolan Väst.

Under början av året samlade VGR ett stort antal aktörer från den regionala kompetensförsörjningsstrukturen för en gemensam konferens om kompetensförsörjning. Det var första gången VGR tog ett sådant initiativ och samlade samtliga kompetensråd inklusive representanter för folkhögskolor, naturbruk och kommunala verksamheter för gemensam kunskapsutveckling. Några programpunkter under dagen var kompetensbehov inom industrin för en grön omställning och hur utbildning kan matcha arbetsmarknadens behov. Dagen gav möjligheter att diskutera regionala utgångspunkter och behov för bättre matchning på arbetsmarknaden.

Reflektioner

I september publicerade VGR rapporten *Kompetensbehov på arbetsmarknaden i Västra Götaland*⁵ För första gången har statistik från olika myndigheter och branscher sammanställts för att få en helhetsbild av kompetensbehoven på den västsvenska arbetsmarknaden. VGR:s

⁵ [Kompetensbehov på arbetsmarknaden i Västra Götaland från 2025](#), Västra Götalandsregionen.

rapport visar hur behoven ser ut i de åtta branscher som sysselsätter flest människor i länet. Rapporten belyser också delregionala skillnader där dessa finns och visar att de flesta branscher i Västra Götaland fortfarande upplever brist på kompetens trots en rådande lågkonjunktur och ökad arbetslöshet. Två branscher som särskilt efterfrågar nya medarbetare är vård och omsorg samt industrin. Samtidigt förutsätter den pågående digitala och gröna omställningen en ny typ av kunskaper. Rapporten har mottagits väldigt väl av såväl VGR:s politiker, utbildningsanordnare, arbetsgivare och arbetstagare, branschråd samt nationella myndigheter som Skolverket, Myndigheten för Yrkehögskolan, Tillväxtverket och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Analysen av kompetensbehov, både på nationell nivå och inom ramen för de kompletterande perspektiv som bland annat inhämtas genom regionala branschdialoger, visar att det finns betydande brist på elever på vissa yrkesinriktade gymnasieutbildningar. Under året har en förstudie om arbetsplatsförlagt (APL) inom yrkesprogrammen färdigställts vilket kan leda till aktiviteter kommande år. Men det finns också avsevärda skillnader inom Västra Götaland vilket innebär att insatserna bör utformas utifrån de delregionala behoven. Samtidigt har miljö- och regionutvecklingsnämnden prioriterat aktiviteter som leder till ökad attraktion till s.k. STEM-utbildningar (science, technology, engineering och mathematics) och dessa är särskilt relevanta mot delar av Västra Götaland där det är lågt söktryck till dessa gymnasieprogram.

Exempel på resultat

Förstudien Förare i Väst handlade om att skapa en stabil grund för ett genomförandeprojekt riktat mot kollektivtrafikens långsiktiga kompetensförsörjning i Västra Götaland. Förstudien stöttade även intresserade kollektivtrafikföretag i att ta fram ansökningar för kompetensförsörjning till Europeiska socialfonden. De fyra företag som fick fram ansökningar beviljades 67 mnkr i EU-finansiering till olika kompetensinsatser. Då satsningen även har inneburit en test av regelverket har satsningen banat vägen för kommande utlysningar och möjlighet för fler arbetsgivare i Västsverige att ta del av EU-finansiering.

Projekt: Förare i Väst

Projektägare: Folkhögskoleförvaltningen

Viktiga lärdomar kopplat till nya modeller av lärlingsutbildning, som utvecklats och testats inom projektet Yrkestraineer, behöver nu tas med in i andra kompetensförsörjningsinsatser. Yrkestraineer-projektet nådde inte riktigt sin målsättning kring antal deltagande individer. Totalt deltog dock 256 personer i valideringsinsats och 118 individer fick anställning efter validering/utbildning. Ett positivt oväntat resultat av projektet har bland annat varit att Högskolan i Skövde och Högskolan i Väst beviljats medel av Vinnova. Detta i sin tur innebär att högskolorna ytterligare kan stärka sitt arbete med arbetsplatsförlagt lärande.

Projekt: Yrkestraineer

Projektägare: Västsvenska Handelskammaren

Insatsområde Tillvarata allas kompetens

Samtidigt som arbetsgivare har svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens finns det grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Den enskilda individen behöver stärkas samtidigt som förutsättningarna för individens arbetsmarknadsdeltagande ehöver förbättras.

(Från programmet *Bygga kompetens 2022-2025*)

Genomförande

Under året har Arbetsförmedlingen Väst (AF) och VGR fortsatt arbeta och leverera på målen inom den regionala överenskommelse om samverkan som syftar till att genom samverkan påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra matchningen så att fler människor får nytta av den kompetens de har i det arbete de utför⁶. Samverkan har intensifierats inom alla de fem områden som överenskommelsen berör. Några exempel på resultat inkluderar:

- AF och VGR har samverkat kring de statistiska underlagen till de regionala branschdialogerna.
- VGR har presenterat rapporten *Kompetensbehov på arbetsmarknaden i Västra Götaland* på AF:s chefsdagar.
- En insats för matchning av svetsare i Skaraborg har genomförts.
- Inom VGRs arbetsmarknadsinsats VIA (VGR:s Introduktion i arbete) har samarbetet mellan AF och VGR lett till effektiviseringar. 198 (151 kvinnor; 47 män) deltagare under året där 50% av deltagarna går vidare till arbete eller studier efter insatsen.
- Antal deltagare på Studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF) ökade med 33 procent 2024 och 42 procent 2025 (långt över målet på 10 procent).

Mycket av arbetet inom detta insatsområde sker tillsammans med folkhögskolorna i länet då de är viktiga aktörer för att få fler i studier och rusta dem inför arbete. Det gäller inte minst de större projekt de driver inom området med finansiering från framförallt den Europeiska socialfonden (ESF) och Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF).

Projekt *Helhetslyftet*, som finansierats av europeiska asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) och drivits av

⁶ Överenskommelse om samverkan mellan Västra Götalandsregionen och Arbetsförmedlingen Region Väst för att påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra kompetensförsörjningen (RS 2024-02582)

Folkhögskoleförvaltningen, avslutades i juni 2025. Helhetslyftets övergripande syfte var att stärka tredjelandsmedborgares möjligheter att närma sig arbetsmarknaden. Detta har skett genom en kombination av språkstudier, praktik, hälsofrämjande insatser och samhällsorientering, samt genom utvecklad samverkan mellan olika aktörer. De viktigaste lärdomarna handlar om vikten av dialog, flexibilitet, individanpassning och långsiktigt samarbete mellan aktörer.

Reflektioner

Detta insatsområde ligger nära insatsområde inom programmet Öka inkludering. Programmen berör målgrupper som på olika sätt är i eller riskerar att hamna i utanförskap. I programmet Bygga kompetens ligger fokus på att fler ska ha utbildning, sysselsättning och egen försörjning, medan i Öka inkluderingen ligger fokus på jämlikhet, delaktighet och inkludering i samhället i stort.

I de tolv branschdialoger som koncernstab regional utveckling genomförde i början av varje år, ställdes frågor om vad arbetsgivarna behöver för stöd för att kunna anställa personer långt från arbetsmarknaden. Några av svaren inkluderar bland annat att språk är det enskilda största hindret, att arbetsgivare skulle behöva en finansierad resurs i form av handläggare för att ta emot de som anställs och att AF skulle kunna jobba mer med validering av arbetstagarnas kunskap och av rekryteringsutbildningar som tas fram av arbetsgivare och AF tillsammans. Koncernstab regional utveckling presenterade bland annat dessa svar inför alla AF-chefer i region Väst i maj. Dialog pågår inom etablerade strukturer som kompetensråd och branschråd för att arbetsgivare och AF ska närma sig varandra och för att fler arbetsgivare ska bredda sin rekrytering.

Validering av individers kompetens, oavsett hur den förvärvats, är ett effektivt verktyg för att rusta individer att nå rätt jobb. Bristen på systematisk validering gör att många individers kompetens inte erkänns. Här skulle vi till exempel kunna utveckla enkla digitala verktyg för arbetsgivare att validera både ny personal och befintlig arbetsstyrka. Utöka valideringsmöjligheter inom briststyrken och sprida goda exempel på effektiv validering.

Exempel på resultat

I UngLabbet som pågick 2023-2025 anställdes 20 unga vuxna utan arbete eller studier (UVAS) som aktiva medskapare i att möta andra UVAS för att tillsammans ge alla chansen att utveckla sig själva, och samhället. Resultatet anges vara att deras insatser stärkte deltagarnas motivation, framtidstro och väg mot arbete och studier, samtidigt som det gav nya perspektiv till Mölndals olika verksamheter, där projektet ägde rum rent geografiskt. Under projektet prioriterades också att skapa sociala sammanhang för att råda bukt på isolering. Projektets unga samhällsutvecklare bidrog med sina unika erfarenheter och kompetens vilket lett till att vissa av Ung-Labbets förhållningsätt har implementerats av Mölndals stad. Lärdomen är att verklig inkludering av unga i utvecklingsarbetet inte bara är möjlig, utan också nödvändig – framför allt inom områden som rör bemötande av unga. UngLabbet finansierades bland annat av den europeiska socialfonden (ESF).

Projekt: UngLabbet

Projektägare: Folkhögskoleförvaltningen

Insatsområde Tidiga insatser för barn och unga

Grundläggande för kompetensförsörjning är att barn och unga växer upp med en god hälsa och förutsättningarna att fullfölja sina studier. Dagens barn och unga i Västra Götaland är basen för framtidens arbetskraft. För näringslivet i Västra Götaland finns behov av att fler unga söker sig till gymnasiala yrkesutbildningar inom naturvetenskap och teknik för att täcka behovet inom flera tekniska bristyrken

(Från programmet Bygga kompetens 2022-2025)

Genomförande

Att arbeta med insatser för att främja intresset för naturvetenskap, ingenjörsvetenskap teknik och matematik (STEM) bland barn och unga är högaktuell och av stor betydelse för Sveriges framtid. Sverige har länge varit en framstående tekniknation, men behovet av fler personer med kompetens inom STEM-området är avgörande för att behålla och stärka denna position. I februari 2025 fattade regeringen beslut om en STEM-strategi och en STEM-delegation för att sätta fokus på frågan. Under året har ett arbete pågått för att omsätta den nationella strategin till regionala insatser. I Almedalen genomfördes ett rundabordssamtal där VGR var värd. Inbjudna till rundabordssamtal var delar av STEM-delegationen samt de tre storstadsregionerna. Syftet med mötet var att berätta om regionernas arbete inom STEM-området. I januari 2026 ska politiska företrädare för de tre storstadsregionerna återigen träffa STEM-delegationen för att diskutera hur regionerna kan ta en mer aktiv roll inom området.

En viktig del av genomförandet av insatsområdet är länets sex *science centers*. Deras verksamheter handlar om att öka andelen elever som bedriver studier inom naturvetenskap, teknik och matematik och som på sikt ska vara yrkesverksamma inom dessa områden där det idag och i framtiden råder brist på kompetens. Ett science center är en fysisk plats med interaktiva utställningar, experiment och metoder som bygger på vetenskaplig grund och erbjuder ett upplevelsebaserat lärande kopplat till relevanta sammanhang och hållbar samhällsutveckling. Genom tidiga insatser för barn och unga kompletterar science centers därmed andra aktörer på lokal och regional nivå som verkar för den framtida kompetensförsörjningen. För att ytterligare stärka arbetet hos de sex science centers avsatte miljö- och regionutvecklingsnämnden i sin detaljbudget 5 miljoner för en STEM-satsning under 2026.

Skaraborg står inför stora kompetensförsörjningsutmaningar kommande år. Det pågår en industriell omställning samtidigt som etableringar av globala företag kommer förändra arbetsmarknaden. Industri- och teknikbranschen har identifierat behovet av stora insatser över 15 år framåt för att möjliggöra den omställning som området kräver. Balthazar science center har för att möta de omfattande behoven som finns inom flera sektorer i Skaraborg blivit beviljade medel till projektet *Jobbresan*. Målgruppen för projektet är Skaraborgs unga som under sin skolgång kommer mötas med insatser. Under första projektperioden kommer Jobbresan möta femte, sjunde och niondeklassare. Årligen kommer målgruppen uppgå till 12 000 elever. På sikt ska projektet bidra till att stärka Skaraborg som en kunskapsregion, säkra kompetensförsörjningsbehovet i Skaraborg, vidga bilden av utbildnings- och karriärvägar, skapa möten mellan skola, akademi och arbetsliv och öka andelen som söker vidare till högre utbildning.

Vetenskapsfestivalen är en viktig insats för att bidra till en ökad dialog mellan forskarsamhället och samhället, öka intresset för vetenskap och stärka forskningens roll i samhället. Vetenskapsfestivalen genomförs under 10 dagar varje vår med tyngdpunkt i Göteborg men med många digitala insatser. Målgrupperna för Vetenskapsfestivalen är i första hand barn och unga och i andra hand allmänheten. Några exempel på aktivitet under 2025 års festival var följande: en lektion med syftet att öka förståelsen för luftföroreningar och introducera olika problem med luftkvaliteten i stadsplaneringen, dess konsekvenser och dess lösningar. Museipedagogerna på Marinmuseet i Karlskrona arrangerade digitala träffar för att berätta om deras ubåtar. Efter introduktion, film och berättelser fick målgruppen, barn i förskoleålder, ställa frågor om ubåtar och livet ombord på en ubåt. Pedagogerna visade bland annat hur man kan bygga en ubåt som sjunker och stiger.

För att möjliggöra för verksamheter att i samverkan utveckla tidiga främjande insatser som ska bidra till att fler barn och unga fullföljer sina studier finns VGR:s sociala investeringar. Under 2025 har två nya sociala investeringar startat och totalt sex investeringar haft verksamhet under året. Dessa projekt beskrivs närmare i programmet för Öka inkludering.

Reflektioner

Detta insatsområde ligger nära ett av insatsområdena inom Öka inkludering. I programmet Bygga kompetens ligger fokus på att fler ska ha utbildning, sysselsättning och egen försörjning, medan i programmet Öka inkluderingen ligger fokus på jämlikhet, delaktighet och inkludering i samhället i stort.

Den snabba tekniska utvecklingen, industrins gröna omställning och ökade krav på hållbarhet förändrar kraftigt framtidens arbetsmarknad och vilka kompetenser som efterfrågas. Det är därmed viktigare än någonsin med tidiga insatser för att få fler unga att utbilda sig och vilja vara yrkesverksamma inom de naturvetenskapliga och tekniska områdena. Miljö- och regionutvecklingsnämnden har gjort en extra STEM-satsning och under 2026 kommer arbetet intensifieras.

Exempel på resultat

Sedan starten 2019 och fram till höstterminen 2025 har totalt 3 235 barn och ungdomar i utsatta områden deltagit vid läxhjälpstillfällen som genomförts inom ramen av satsningen Street Games Academy. 24 idrottsföreningar har vid olika tillfällen startat upp och bedrivit läxhjälp. Arbetet har också haft en stark koppling till utbildningssektorn. Genom samverkan med universitet och högskolor har projektet bidragit till att bygga broar mellan föreningslivet och akademien, samtidigt som det har höjt kunskapen om hur fysisk aktivitet och idrott kan förbättra studieresultat. Samarbetet har omfattat bland annat studentuppsatser och gett studenter dubbel inläring genom både praktisk erfarenhet och kombinerad möjlighet att engagera sig i lokalt förankrade samhällsinitiativ, vilket samtidigt öppnar upp nya samverkans- och forskningsmöjligheter. Totalt har ca 200 studenter medverkat som läxhjälpare.

Projektet: Street Games Academy och Street Games Academy 2

Ansvarig: RF SISU

Bilaga 1: Förteckning över 2025 års beviljade projekt

De projekt som återfinns nedan har bedömts till största del beröra den aktuella prioriteringen. När kategorisering på insatsområde framgår har kategorisering skett utifrån detta.

DNR	Projektägare	Projekttitel	VGR-medel
MRU 2025- 00177	Swedish Biodiversity Symposium (Göteborgs universitet)	Medel till Swedish Biodiversity Symposium 2025	150 000
MRU 2025- 00214	Göteborgsregionens kommunalförbund	Kompetensråd i Göteborgsregionen för bättre matchning & effektivitet	14 993 848
MRU 2025- 00197	Folkhögskoleförvaltningen	Kollektivtrafiken växlar upp	5 704 229
MRU 2025- 00189	Göteborgs Tekniska College	Ökad attraktion för unga till Battery Centre Gothenburg	600 000
MRU 2025- 00224	Västsvenska Handelskammaren	Move to Gothenburg / West Sweden	9 900 000
MRU 2025- 00202	Föreningen för lokal utveckling - Tikitut community-based tourism	Bi Löv - Unga ambassadörer för biologisk mångfald i Lövgärdet (Utllysning till civilsamhället)	187 700
MRU 2025- 00216	Klimatkoll Guldheden AB	"Artkoll: Vem äter vem" - Spelbaserat läromedel om ekosystem (Utllysning till civilsamhället)	300 000
MRU 2025- 00211	Humantech Foundation (som värdorganisation för AI Sweden)	Industrial Immersion Cyber Security	300 000
MRU 2025- 00246	Dalénium science center	Inspiration för unga för att locka fler att söka vårdrelaterade yrken	187 800
MRU 2025- 00152	Avdelning forskning, omställning och kompetens - Koncernkontoret	Layout av kompetensrapport - budget InHouse	91 000
MRU 2025- 00203	Campus Västra Skaraborg, Arbetsmarknad och Vuxenutbildning Lidköpings kommun	Industritekniskt Lärcentrum (ITLC)	5 000 000
MRU 2025- 00274	Balthazar Science Center AB	Jobbresan	2 905 753
MRU 2025- 00334	Västsvenska Handelskammaren	Fler vägar mellan akademi och näringsliv	6 536 821
MRU 2025- 00339	Business Region Göteborg AB	International House Gothenburg	7 292 200
MRU 2025- 00347	RISE Research Institutes of Sweden	Skolmatsakademins och skolmatens jubileumsår 2026	880 000

Bilaga 2: Förteckning över verksamhetsbidrag som berör programmet

De verksamheter som återfinns nedan fick medel för att driva verksamhet under 2025. De kan beröra fler än denna prioritering. Det har här skett en bedömning till vilken prioritering som är den mest betydelsefulla.

Verksamhet	VGR belopp
Balthazar Sinnenas verkstad	1 567 000
CSR Västsverige	1 000 000
Dalénium - Science Center	1 567 000
Innovatum Science Center AB	3 133 000
Kulturakademin	1 500 000
Molekylverkstan	886 000
NAVET	2 657 000
Syvonline	350 000
Universeum AB	10 082 000
Validering Väst	4 600 000
Vetenskapsfestivalen	1 040 000
WIN WIN Gothenburg Sustainability Award	1 200 000